

Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2014 року

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків.

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2014 становила 389 (станом на 30.09.2013 – 411 компаній), у тому числі:

СК "life"¹ – 58 компаній (на 30.09.2013 р. – 62 компанії);

СК "non-life" – 331 компанія (на 30.09.2014 р. – 349 компаній).

За 9 місяців 2014 порівняно з аналогічним періодом минулого року, при зменшенні кількості страхових компаній, спостерігається деяке збільшення загальних активів на 2 315 млн грн (до 68 120 млн грн), активів, які можуть бути використані для представлення коштів страхових резервів на 1 698 млн грн (до 38 229 млн грн) та збільшення обсягу сплачених статутних капіталів на 33 млн грн (до 15 139 млн грн).

Збільшення активів дозволених для представлення коштів страхових резервів, обумовлене збільшенням обсягів акцій на 7,9% (до 18 487,3 млн грн), які складають близько 48,4% зазначених активів; коштів на поточних рахунках (на 13,2%); іпотечних сертифікатів (на 177,1%), цінних паперів, що емітуються державою (на 2,4%).

Страхові резерви станом на 30.09.2014 порівняно з 30.09.2013 зросли на 2,6% за рахунок збільшення резервів зі страхування життя на 31,3%.

Основні показники діяльності страхового ринку за 9 місяців 2014 року характеризуються:

скороченням обсягів надходжень валових страхових премій на 4 283,4 млн грн (20,0%) та чистих страхових премій² на 2 577,0 млн грн (15,9%). Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях становила 79,9%, що на 4,0 в.п. більше в порівнянні з 9 місяцями 2013 року.

Зменшення валових страхових премій відбулося з таких видів страхування, як: страхування фінансових ризиків (на 940,1 млн грн (33,6%)); страхування майна (на 763,9 млн грн (26,6%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (на 696,3 млн грн (32,6%)); страхування відповідальності перед третіми особами (на 485,1 млн грн (34,8%)); страхування кредитів (на 328,2 млн грн (40,3%)). Збільшення валових страхових премій на 188,2 млн грн (17,3%) відбулося з медичного страхування (безперервного страхування здоров'я).

---

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

збільшенням валових страхових виплат/відшкодувань на 43,0 млн грн (1,2%) та чистих страхових виплат на 33,0 млн грн (0,9%).

У розрізі видів страхування збільшилась частка страхових виплат за такими видами страхування: автострахування (з 53,0% до 55,8%), медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) (з 20,6% до 22,5%), страхування життя (з 2,6% до 4,1%). Водночас, частка чистих страхових виплат зі страхування фінансових ризиків значно скоротилася (з 8,0% до 1,1%).

Чисті страхові виплати з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") збільшилися на 6,4%.

зростанням рівня валових виплат до 21,5 % (на 4,6 в.п.) та чистих страхових виплат до 26,3 % (на 4,4 в.п.).

Ріст валових страхових виплат відбувся за рахунок істотного зменшення надходжень валових страхових платежів (-20,0%) при незначному збільшенні валових страхових виплат (+1,2%).

Високий рівень валових страхових виплат спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 40,4%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 38,5%. Дещо нижчим є рівень валових виплат з недержавного обов'язкового страхування – 32,3%.

Високий рівень чистих страхових виплат спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 45,7%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 39,1%, а також з недержавного обов'язкового страхування – 32,7%.

зменшенням кількості укладених договорів страхування та перестрахування, у т.ч.:

договорів (крім обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті) на 16,1 %;

договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті – на 5,2 %.

зменшенням операції вихідного перестрахування на 30,7% до 4 499,3 млн грн.

Зменшення відбулося за рахунок спаду перестрахування всередині країни на 33,2% до 3 437,7 млн грн.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	9 місяців 2013	9 місяців 2014	Темпи приросту 9 місяців 2014/ 9 місяців 2013	
			млн грн	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов’язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	30 819,3	25 845,5	-	-16,1
- зі страхувальниками – фізичними особами	26 057,2	22 827,9	-	-12,4
Кількість договорів з обов’язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	74 863,3	70 990,0	-	-5,2
Страхова діяльність, млн грн				
Валові страхові премії	21 365,0	17 081,6	-4 283,4	-20,0
Валові страхові виплати	3 622,1	3 665,1	43,0	1,2
Рівень валових виплат, %	16,9%	21,5%	-	-
Чисті страхові премії	16 220,9	13 643,9	-2 577,0	-15,9
Чисті страхові виплати	3 555,0	3 588,0	33,0	0,9
Рівень чистих виплат, %	21,9%	26,3%	-	-
Перестраховування, млн грн				
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	6 490,2	4 499,3	-1 990,9	-30,7
- перестраховикам-резидентам	5 144,0	3 437,7	-1 706,3	-33,2
- перестраховикам-нерезидентам	1 346,2	1 061,6	-284,6	-21,1
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	567,0	395,2	-171,8	-30,3
- перестраховиками-резидентами	67,1	77,1	10,0	14,9
- перестраховиками-нерезидентами	499,9	318,1	-181,8	-36,4
Отримані страхові премії від перестраховувальників-нерезидентів	266,4	-5,7	-272,1	-102,1
Виплати, компенсовані перестраховувальникам-нерезидентам	100,0	6,3	-93,7	-93,7
Страхові резерви, млн грн				
Обсяг сформованих страхових резервів	13 858,8	14 216,1	357,3	2,6
- резерви зі страхування життя	3 669,3	4 819,2	1 149,9	31,3
- технічні резерви	10 189,5	9 396,9	-792,6	-7,8
Активи страховиків та статутний капітал, млн грн				
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	65 804,9	68 120,3	2 315,4	3,5
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	36 531,9	38 229,5	1 697,6	4,6
Обсяг сплачених статутних капіталів	15 105,7	15 139,1	33,4	0,2

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.09.2014 становила 389, з яких 58 СК зі страхування життя (СК "Life") та 331 СК, що здійснювали страхування, інше, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За січень – вересень 2014 року в порівнянні з аналогічним періодом 2013 року кількість страхових компаній зменшилась на 22 СК.

Таблиця 2

Кількість страхових компаній					
Кількість страхових компаній	на кінець року			на кінець кварталу	
	2011	2012	2013	III кв. 2013	III кв. 2014
Загальна кількість	442	414	407	411	389
в т.ч. СК "non-Life"	378	352	345	349	331
в т.ч. СК "Life"	64	62	62	62	58

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 9 місяців 2014 року, становили **17 081,6 млн грн**, з них:

6 778,8 млн грн (39,7%) – що надійшли від фізичних осіб;

10 302,8 млн грн (60,3%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2013 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила **21 365,0 млн грн**, з них:

7 421,9 млн грн (34,7%) – що надійшли від фізичних осіб;

13 943,1 млн грн (65,3%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2014 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **15 581,5 млн грн** (або 91,2% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **1 500,1 млн грн** (або 8,8% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за 9 місяців 2014 року становили **13 643,9 млн грн**, що складає 79,9% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 9 місяців 2013 року становили 16 220,9 млн грн, або 75,9% від валових страхових премій.

Обсяги валових страхових премій за 9 місяців 2014 року зменшилися порівняно з 9 місяцями 2013 року на 20,0%, чисті страхові премії зменшилися на 15,9%.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 30.09.2014 представлена в таблиці 3.

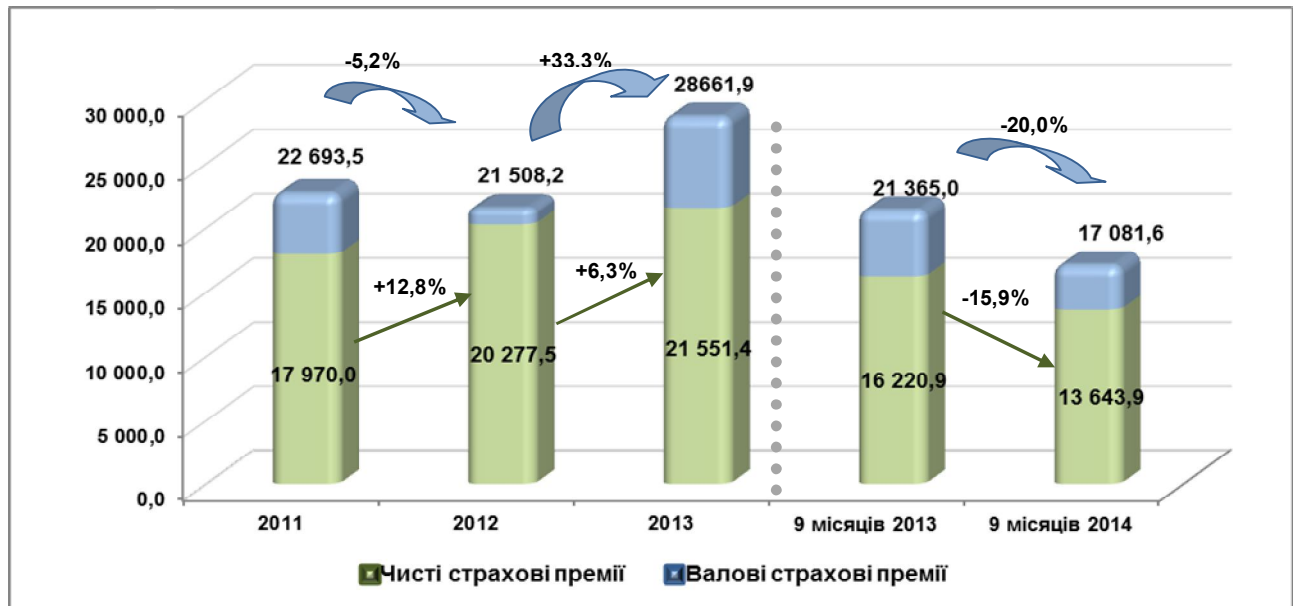

Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2011 – 2013 рр., 9 місяців 2013 – 2014 рр. (млн грн)

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за 9 місяців 2014 року

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн грн)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн грн)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Тор 3	708,4	47,2	1 797,8	11,5	-
Тор 10	1 390,1	92,7	4 967,8	31,9	1
Тор 20	1 482,5	98,8	7 821,2	50,2	1
Тор 50	1 500,1	100,0	12 167,2	78,1	4
Тор 100	х	х	14 471,8	92,9	6
Тор 200	х	х	15 517,9	99,6	10
Всього по ринку	1 500,1	100,0	15 581,5	100,0	20

Отже, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 99,6% акумулюють 200 СК "non-Life" (60,4% всіх СК "non-Life") та 98,8% – 20 СК "Life" (34,5% всіх СК "Life").

По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля – Гіршмана (ННІ) склав 1 119,49 (за 9 місяців 2013 року – 1 207,59), по ринку ризикових видів страхування становив 176,87 (за 9 місяців 2013 року – 203,90). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля – Гіршмана склав 155,80 (за 9 місяців 2013 року – 180,36).

Наведені дані свідчать, що за 9 місяців 2014 року значний рівень конкуренції (ННІ в 5 разів менше 1000) спостерігався на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація.

Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2013 – 2014 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

Таблиця 4

Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2013 – 2014 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн грн				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2014 / 9 місяців 2013	9 місяців 2014 / 9 місяців 2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	1 703,9	1 500,1	1 703,7	1 500,1	8,0%	8,8%	10,5%	11,0%	-12,0%	-12,0%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19 661,1	15 581,5	14 517,2	12 143,8	92,0%	91,2%	89,5%	89,0%	-20,7%	-16,3%
Добровільне особисте страхування	2 624,1	2 465,2	2 206,7	2 177,4	12,3%	14,4%	13,6%	16,0%	-6,1%	-1,3%
Добровільне майнове страхування	12 755,3	9 312,5	8 839,9	6 731,9	59,7%	54,5%	54,5%	49,3%	-27,0%	-23,8%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	2 801,6	1 861,5	1 844,5	1 163,8	13,1%	10,9%	11,4%	8,5%	-33,6%	-36,9%
Добровільне страхування відповідальності	1 481,8	1 011,1	862,0	613,6	6,9%	5,9%	5,3%	4,5%	-31,8%	-28,8%
Недержавне обов'язкове страхування	2 799,9	2 792,7	2 608,6	2 620,9	13,1%	16,3%	16,1%	19,2%	-0,3%	0,5%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	2 245,0	2 296,9	2 105,2	2 151,1	10,5%	13,4%	13,0%	15,8%	2,3%	2,2%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	21 365,0	17 081,6	16 220,9	13 643,9	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-20,0%	-15,9%

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 30.09.2013 та 30.09.2014

Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 30.09.2013 та 30.09.2014

Динаміка страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за 9 місяців 2013-2014 рр. представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Структура чистих страхових премій за 9 місяців 2013-2014 рр.

Види страхування	9 міс. 2013	9 міс. 2014	Темпи приросту 9 міс. 2014/ 9 міс. 2013	
	млн грн	млн грн	млн грн	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	4 541,5	4 365,8	-175,7	-3,9
Страхування майна	1 920,3	1 565,7	-354,6	-18,5
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	1 280,1	991,9	-288,2	-22,5
Страхування фінансових ризиків	1 844,5	1 163,8	-680,7	-36,9
Страхування життя	1 703,7	1 500,1	-203,6	-12,0
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 031,8	1 200,8	169,0	16,4
Страхування вантажів та багажу	736,9	566,9	-170,0	-23,1
Страхування відповідальності перед третіми особами	790,1	530,4	-259,7	-32,9
Страхування від нещасних випадків	644,6	500,9	-143,7	-22,3
Страхування кредитів	541,7	324,1	-217,6	-40,2
Страхування медичних витрат	255,0	245,4	-9,6	-3,8
Авіаційне страхування	170,6	168,0	-2,6	-1,5
Страхування від нещасних випадків на транспорті	118,9	88,9	-30,0	-25,2
Інші види страхування	641,2	431,2	-210,0	-32,8

Загальний спад надходжень чистих страхових премій за 9 місяців 2014 року (-15,9%) сформувався за рахунок суттєвого зменшення надходжень платежів зі страхування фінансових ризиків (-36,9%), страхування майна (-18,5%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (-22,5%) та страхування відповідальності перед третіми особами (-32,9%). Водночас, приріст чистих страхових премій спостерігався з медичного страхування (+16,4%).

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 30.09.2014 (млн грн)

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за видами страхування станом на 30.09.2014 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 4 365,8 млн грн (або 32,0%) (станом на 30.09.2013 даний показник становив 4 541,5 млн грн (або 28,0%)); страхування майна 1 565,7 млн грн (11,5%) (станом на 30.09.2013 даний показник становив 1 920,3 млн грн (або 11,8%)); страхування життя – 1 500,1 млн грн (або 11,0%) (станом на 30.09.2013 – 1 703,7 млн грн (або 10,5%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 1 200,8 млн грн (або 8,8%) (станом на 30.09.2013 – 1 031,8 млн грн. (або 6,4%)); страхування фінансових ризиків – 1 163,8 млн грн (або 8,5%) (станом на 30.09.2013 – 1 844,5 млн грн (або 11,4%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 991,9 млн грн (або 7,3%) (станом на 30.09.2013 – 1 280,1 млн грн (або 7,9%)), страхування вантажів та багажу – 566,9 млн грн (або 4,2%) (станом на 30.09.2013 – 736,9 млн грн (або 4,5%)).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 30.09.2014 порівняно з аналогічним періодом 2013 року відбувся на користь таких важливих соціальних секторів страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») (з 28,0% до 32,0%), медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) (з 6,4% до 8,8%), страхування життя (з 10,5% до 11,0%). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з таких видів страхування: страхування фінансових ризиків (з 11,4% до 8,5%), страхування кредитів (з 3,3% до 2,4%).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 9 місяців 2014 року становив **3 665,1 млн грн**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **3 518,0 млн грн (або 96,0%)**, зі страхування життя – **147,1 млн грн (або 4,0%)**.

Валові страхові виплати за 9 місяців 2014 року збільшилися на 1,2% (до **3 665,1 млн грн**) порівняно з аналогічним періодом 2013 року, чисті страхові виплати збільшилися на 0,9% і становили 3 588,0 млн грн.

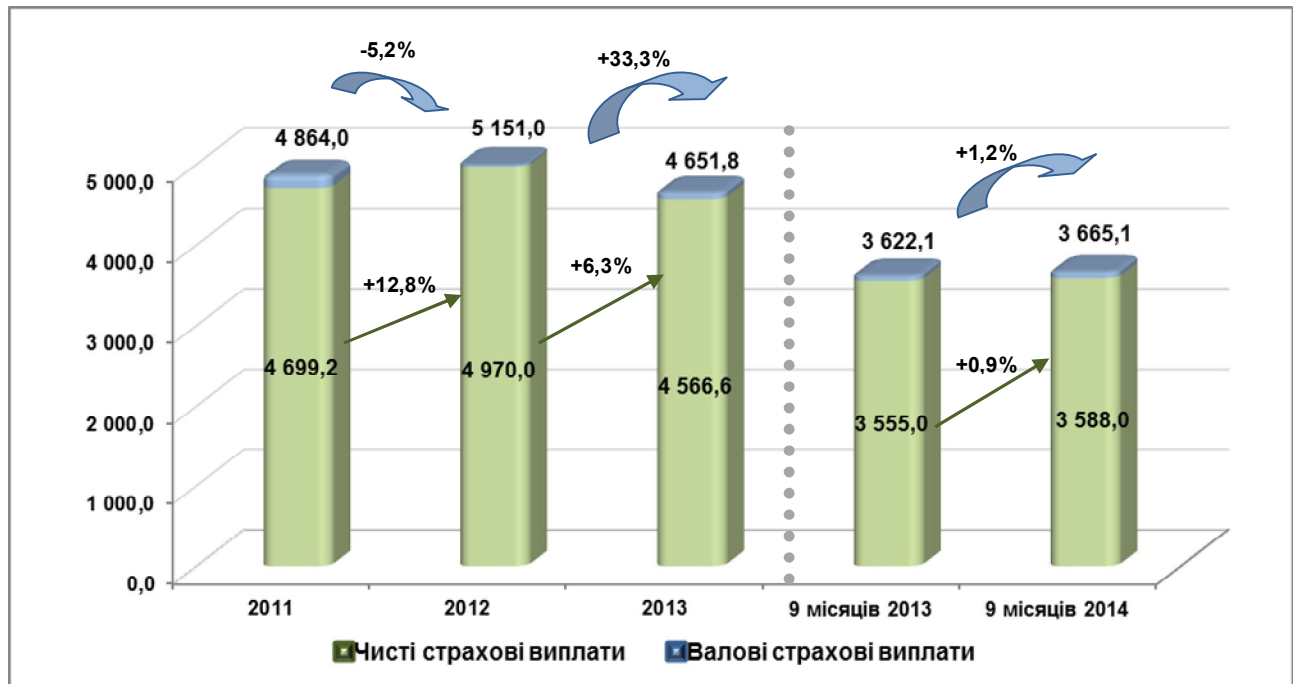

Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2011 – 2013, 9 місяців 2013 – 2014 рр.
(млн грн)

Страхові виплати в розрізі видів страхування за 9 місяців 2013 – 2014 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 6, 7, 8.

Динаміка чистих страхових виплат за 9 місяців 2013-2014 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2013 – 2014 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн грн				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2014/ 9 місяців 2013	9 місяців 2014/ 9 місяців 2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	91,4	147,1	91,4	147,1	2,5%	4,0%	2,6%	4,1%	60,9%	60,9%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	3 530,7	3 518,0	3 463,6	3 440,9	97,5%	96,0%	97,4%	95,9%	-0,4%	-0,7%
Добровільне особисте страхування	912,2	995,3	911,0	995,1	25,2%	27,2%	25,6%	27,7%	9,1%	9,2%
Добровільне майнове страхування	1 729,7	1 571,4	1 674,0	1 539,6	47,8%	42,9%	47,1%	42,9%	-9,2%	-8,0%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	315,8	39,5	285,8	39,1	8,7%	1,1%	8,0%	1,1%	-87,5%	-86,3%
Добровільне страхування відповідальності	26,2	48,2	26,0	48,0	0,7%	1,3%	0,7%	1,3%	84,0%	84,6%
Недержавне обов'язкове страхування	862,5	903,1	852,5	858,2	23,8%	24,6%	24,0%	23,9%	4,7%	0,7%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	784,3	884,9	775,3	840,6	21,7%	24,1%	21,8%	23,4%	12,8%	8,4%
Державне обов'язкове страхування	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-100,0%	-100,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	3 622,1	3 665,1	3 555,0	3 588,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	1,2%	0,9%

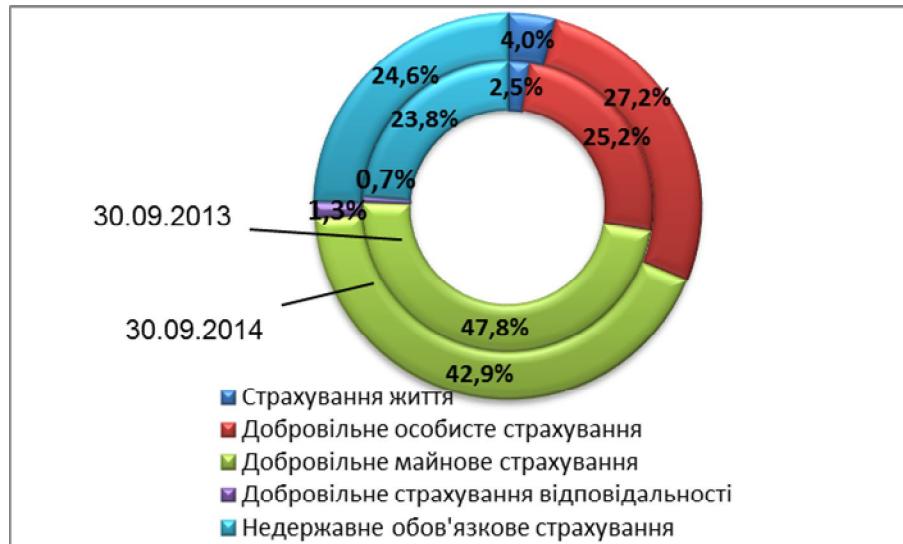

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 30.09.2013 та 30.09.2014

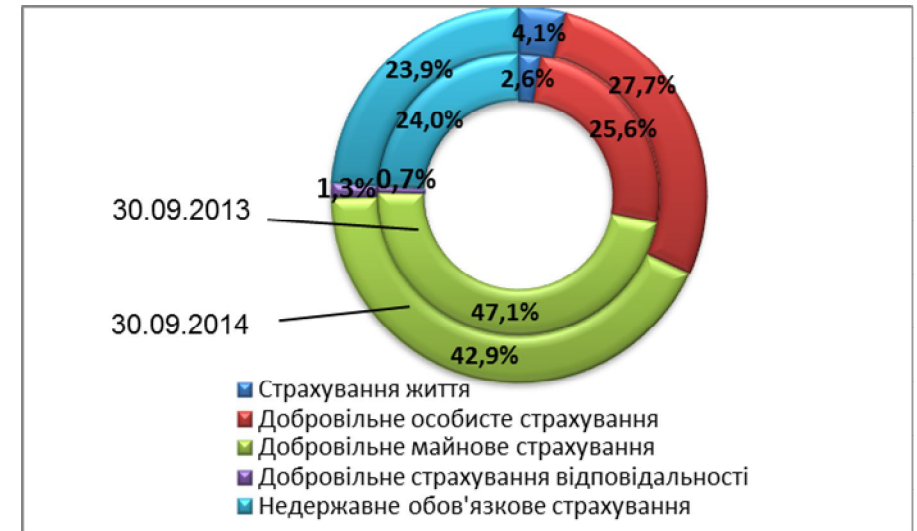

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 30.09.2013 та 30.09.2014

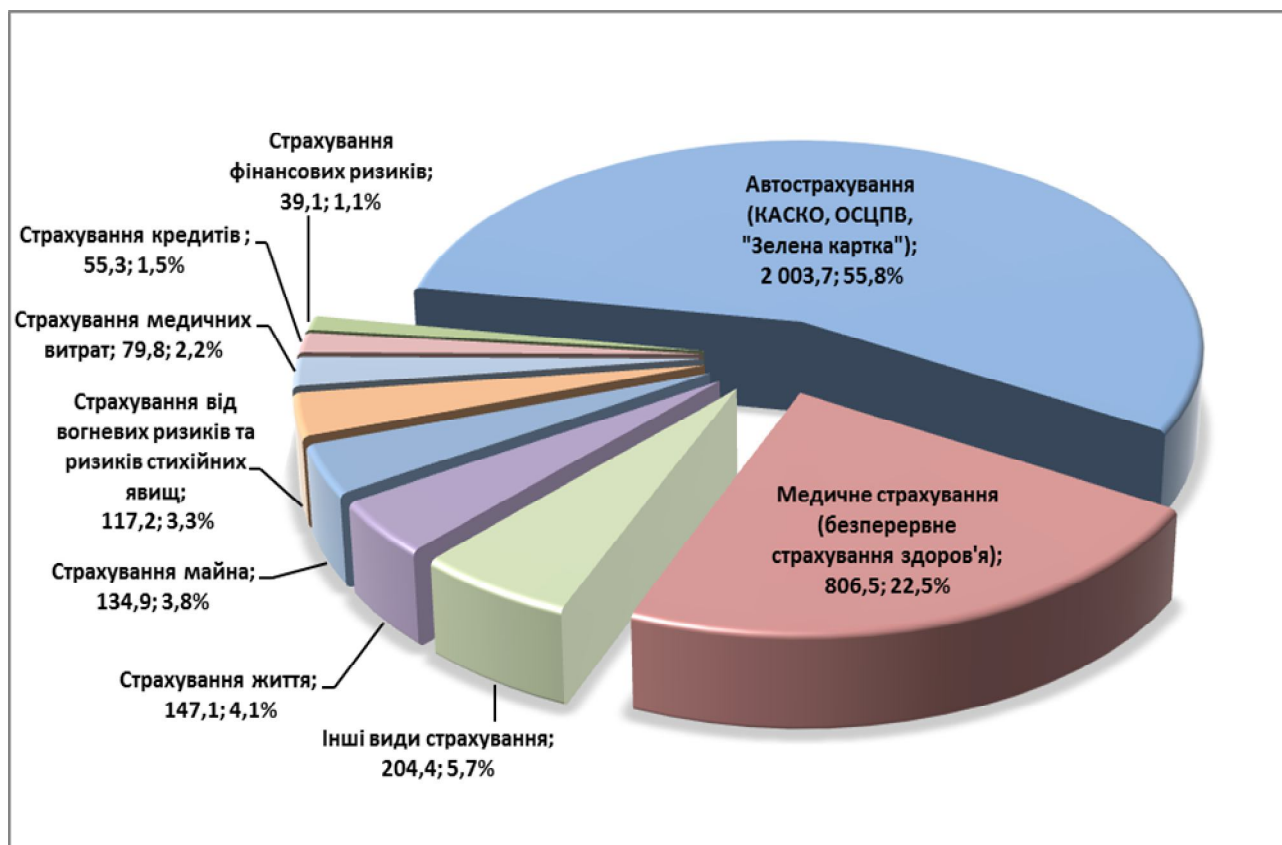
Динаміка чистих страхових виплат за основними видами страхування за 9 місяців 2013-2014 рр.

Види страхування	9 місяців 2013	9 місяців 2014	Темпи приросту 9 місяців 2014/ 9 місяців 2013	
	млн грн	млн грн	млн грн	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	1 883,6	2 003,7	120,1	6,4
Страхування фінансових ризиків	285,8	39,1	-246,7	-86,3
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	732,8	806,5	73,7	10,1
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	60,6	117,2	56,6	93,4
Страхування майна	106,9	134,9	28,0	26,2
Страхування медичних витрат	76,8	79,8	3,0	3,9
Страхування життя	91,4	147,1	55,7	60,9
Страхування кредитів	61,4	55,3	-6,1	-9,9
Інші види страхування	255,7	204,4	-51,3	-20,1
Всього	3 555,0	3 588,0	33,0	0,9

Зростання обсягів чистих страхових виплат за 9 місяців 2014 року мало місце у всіх основних системоутворюючих видах страхування, водночас, виплати у страхуванні фінансових ризиків та страхуванні кредитів зменшилися на 86,3% та 9,9% відповідно.

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування за 9 місяців 2014 року зображено на рис. 8.

У структурі чистих страхових виплат станом на 30.09.2014 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 2 003,7 млн грн (або 55,8%) (станом на 30.09.2013 даний показник становив 1 883,6 млн грн (або 53,0%)); частка медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 806,5 млн грн (або 22,5%) (станом на 30.09.2013 – 732,8 млн грн (або 20,6%)); страхування життя – 147,1 млн грн (або 4,1%) (станом на 30.09.2013 – 91,4 млн грн (або 2,6%)); страхування майна – 134,9 млн грн (або 3,8%) (станом на 30.09.2013 – 106,9 млн грн (або 3,0%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 117,2 млн грн (або 3,3%) (станом на 30.09.2013 – 60,6 млн грн (або 1,7%)).

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 30.09.2014 (млн грн)

У структурі чистих страхових виплат відбулися зміни в розрізі видів страхування, так збільшилась частка страхових виплат за такими видами страхування: автострахування (з 53,0% до 55,8%), медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) (з 20,6% до 22,5%), страхування життя (з 2,6% до 4,1%). Водночас, частка чистих страхових виплат зі страхування фінансових ризиків значно скоротилася (з 8,0% до 1,1%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 30.09.2014 становив 21,5% (таблиця 8). Збільшення рівня валових страхових виплат на 4,6 в. п. у порівнянні з аналогічним періодом 2013 року пов'язане з істотним зменшенням надходжень валових страхових платежів (-20,0%) при незначному збільшенні валових страхових виплат (+1,2%).

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: добровільне особисте страхування – 40,4% (станом на 30.09.2013 – 34,8%), обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 38,5% (станом на 30.09.2013 – 34,9%), недержавне обов'язкове страхування – 32,3% (станом на 30.09.2013 – 30,8%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 30.09.2013	Станом на 30.09.2014	Станом на 30.09.2013	Станом на 30.09.2014
1	2	3	4	5
Страхування життя	5,4%	9,8%	5,4%	9,8%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	18,0%	22,6%	23,9%	28,3%
Добровільне особисте страхування	34,8%	40,4%	41,3%	45,7%
Добровільне майнове страхування	13,6%	16,9%	18,9%	22,9%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	11,3%	2,1%	15,5%	3,4%
Добровільне страхування відповідальності	1,8%	4,8%	3,0%	7,8%
Недержавне обов'язкове страхування	30,8%	32,3%	32,7%	32,7%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	34,9%	38,5%	36,8%	39,1%
Державне обов'язкове страхування	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	16,9%	21,5%	21,9%	26,3%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 30.09.2014 становив 26,3% (станом на 30.09.2013 – 21,9%). Високий рівень чистих страхових виплат станом на 30.09.2014 спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 45,7%, з недержавного обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 39,1%, а також з недержавного обов'язкового страхування – 32,7%.

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2014 року в порівнянні з відповідним періодом 2013 року наведено в таблиці 9.

Так, рівень чистих страхових виплат із страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 30.09.2014 збільшився на 7 в.п. до рівня 52,5%; рівень чистих страхових виплат із страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ станом на 30.09.2014 збільшився на 7,1 в.п. до рівня 11,8%; рівень чистих страхових виплат із страхування фінансових ризиків станом на 30.09.2014 зменшився на 12,1 в. п. до рівня 3,4% у порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2013. Традиційно високим залишається рівень чистих виплат з медичного страхування (67,2%).

**Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за
видами страхування за 9 місяців 2013–2014 рр.**

Види страхування	Чисті страхові виплати		Рівень чистих страхових виплат	
	9 місяців 2013 (млн грн)	9 місяців 2014 (млн грн)	Станом на 30.09.2013 (%)	Станом на 30.09.2014 (%)
1	2	3	4	5
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	1108,3	1163,1	45,5	52,5
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	713,2	737,7	38,8	41,1
Страхування фінансових ризиків	285,8	39,1	15,5	3,4
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	732,8	806,5	71,0	67,2
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	60,6	117,2	4,7	11,8
Страхування медичних витрат	76,8	79,8	30,1	32,5
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка"	62,1	102,9	23,4	28,9
Страхування кредитів	61,4	55,3	11,3	17,1
Страхування майна	106,9	134,9	5,6	8,6
Страхування життя	91,4	147,1	5,4	9,8
Інші види страхування	255,7	204,4	8,2	8,9

Страхування фізичних осіб

Від страхувальників-фізичних осіб за 9 місяців 2014 року надійшло **6 778,8 млн грн** валових страхових премій, що на 8,7% менше, ніж за аналогічний період 2013 року.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за 9 місяців 2014 року:

5 463,1 млн грн – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 6,1% менше, ніж за аналогічний період 2013 року);

1 315,7 млн грн – за видом страхування життя (на 18,0% менше, ніж за аналогічний період 2013 року).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за 9 місяців 2014 року становили **2 107,3 млн грн** (57,5% від загальних валових виплат), що на 10,9% більше, ніж за відповідний період 2013 року.

Рівень страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 30.09.2014 становив 31,1%, що на 5,5 в. п. більше, ніж станом на 30.09.2013 (див. рис. 9).

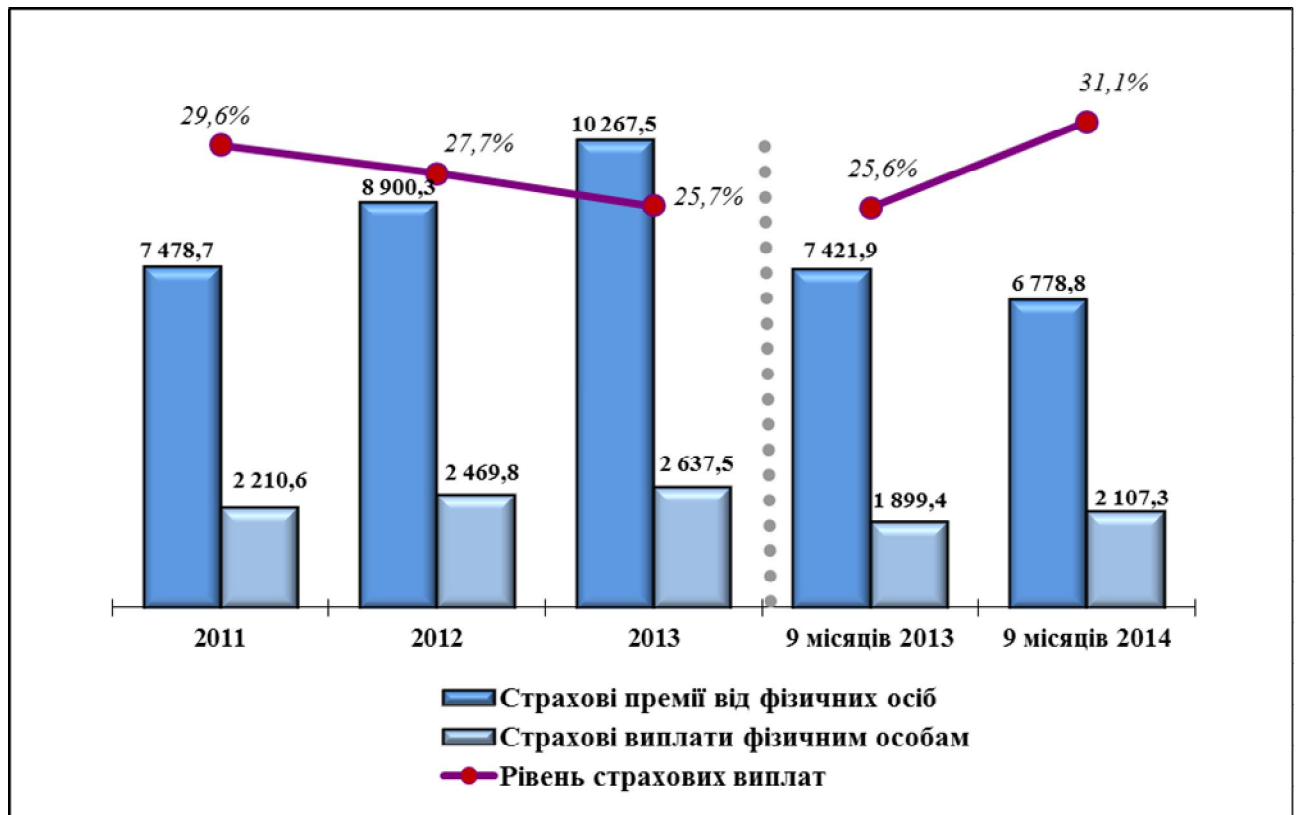

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2011 – 2013 рр., 9 місяців 2014 р. (млн грн)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 30.09.2014 має такий вигляд:

– від страхування наземного транспорту (КАСКО) надійшло **1 435,8 млн грн** (або **21,2%** всіх страхових премій від громадян), що на 283,6 млн грн (або на 16,5%) менше в порівнянні з відповідною датою 2013 року; **22,0%** всіх страхових премій від громадян становили премії від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 489,3 млн грн**, що на 49,7 млн грн (або на 3,2%) менше в порівнянні з відповідною датою 2013 року; від страхування життя надійшло **1 315,7 млн грн** (або **19,4%** всіх страхових премій від громадян), що на 288,8 млн грн (або на 18%) менше в порівнянні з відповідною датою 2013 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) – **634,2 млн грн** (або **9,4%** всіх страхових премій від громадян), що на 110,3 млн грн (або на 21,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2013 року; від страхування від нещасних випадків – **488,1 млн грн** (або 7,2% всіх страхових премій від громадян), що на 112,2 млн грн (або на 18,7%) менше в порівнянні з відповідною датою 2013 року;

– основна частина страхових виплат (**35,2%**) здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) – **742,6 млн грн**, що на 23,3 млн грн (або на 3,2%) більше в порівнянні з відповідною датою 2013 року; **27,4%** страхових виплат здійснено за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) і становить **577,7 млн грн**, що на 53,0 млн грн (або на 10,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2013 року; за медичним страхуванням фізичним особам було виплачено **424,8 млн грн** (або **20,2%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 37,5 млн грн (або на **9,7%**) більше в порівнянні з відповідною датою 2013 року.

Рівень страхових виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на 30.09.2014 становив 51,7%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 38,8%, за медичним страхуванням – 67,0%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками 9 місяців 2014 року зазнала, зокрема, таких змін:

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків зменшилася на 992,6 тис. одиниць (до 7 159,6 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2013;

– кількість укладених договорів обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті зменшилася на 3 365,1 тис. одиниць (до 65 814,2 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2013;

– кількість укладених договорів страхування життя зменшилася на 75,8 тис. одиниць (до 186,7 тис. одиниць), в порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2013;

– кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилася на 174,1 тис. одиниць (до 1 683,9 тис. одиниць), у порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2013.

Отже, обсяг страхових премій від фізичних осіб за результатами 9 місяців 2014 року (6 778,8 млн грн) зменшився на 8,7% в порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2013. За результатами 9 місяців 2014 року продовжується тенденція щодо збільшення обсягу страхових виплат фізичним особам.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) та страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних

транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка" – наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

**Динаміка основних показників автострахування
за 9 місяців 2013–2014 рр.**

Вид страхування	Валові страхові премії, млн грн		Валові страхові виплати, млн грн		Рівень валових страхових виплат, %		Темпи приросту, %	
	9 місяців 2013	9 місяців 2014	9 місяців 2013	9 місяців 2014	станом на 30.09.13	станом на 30.09.14	валові страхові премії	валові страхові виплати
							9 місяців 2014/ 9 місяців 2013	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	2 796,2	2 385,3	1 132,9	1 182,1	40,5	49,6	-14,7	4,3
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	1 910,0	1 857,2	713,3	738,0	37,3	39,7	-2,8	3,5
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка"	335,0	439,7	71,0	146,9	21,2	33,4	31,3	106,9
Всього	5 041,2	4 682,2	1 917,2	2 067,0	38,0	44,1	-7,1	7,8

Згідно з даними таблиці 10, за 9 місяців 2014 року обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зменшився на 7,1%, а обсяг валових страхових виплат зріс на 7,8%.

При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 39,7% та 35,7% (відповідно).

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2014 року зменшилося на **14,7%** у порівнянні з аналогічним періодом 2013 року і становило **2 385,3 млн грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій зменшився на **2,8%** і становив **1 857,2 млн грн.**

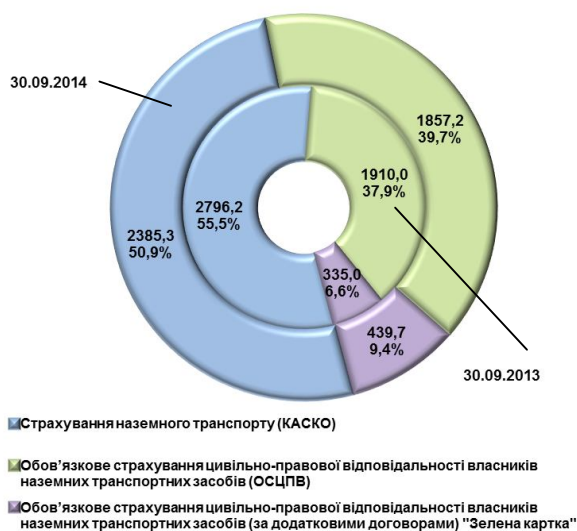

Рис. 10. Структура страхових премій у секторі автострахування станом на 30.09.2013 та 30.09.2014 (млн. грн.)

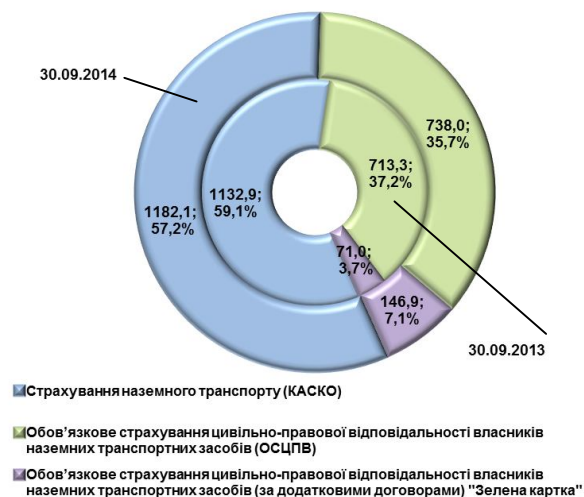

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 30.09.2013 та 30.09.2014 (млн. грн.)

За 9 місяців 2014 року на 968,7 тис. одиниць (або на 14,4%) зменшилася кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 5 736,6 тис. одиниць.

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2014 року становив **1 182,1 млн грн**, що на 4,3% більше, ніж за аналогічний період 2013 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **738,0 млн грн**, що на 3,5% більше, ніж за аналогічний період 2013 року.

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 30.09.2014 становив 49,6% (станом на 30.09.2013 – 40,5%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 39,7% (станом на 30.09.2013 – 37,3%).

За підсумками 9 місяців 2014 року:

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **2 214,7 млн грн**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 795,1 млн грн**;

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **1 163,1 млн грн**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **737,7 млн грн**.

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за 9 місяців 2014 року становили **1 500,1 млн грн**, що на 12,0% менше, ніж за 9 місяців 2013 року (станом на 30.09.2013 – 1 703,9 млн грн).

Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) за 9 місяців 2014 року:

1 315,7 млн грн (або 87,7%) – що надійшли від фізичних осіб;

184,4 млн грн (або 12,3%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2014 року зменшилася кількість застрахованих фізичних осіб на 10,0% або на 466 105 осіб (станом на 31.12.2013 застраховано 4 649 207 фізичних осіб, станом на 30.09.2014 – 4 183 102 фізичні особи).

Протягом 9 місяців 2014 року застраховано 717 318 фізичних осіб, що на 46,3% або на 618 021 осіб менше проти відповідного періоду 2013 року (за 9 місяців 2013 року застраховано 1 335 339 фізичних осіб).

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 12 та 13.

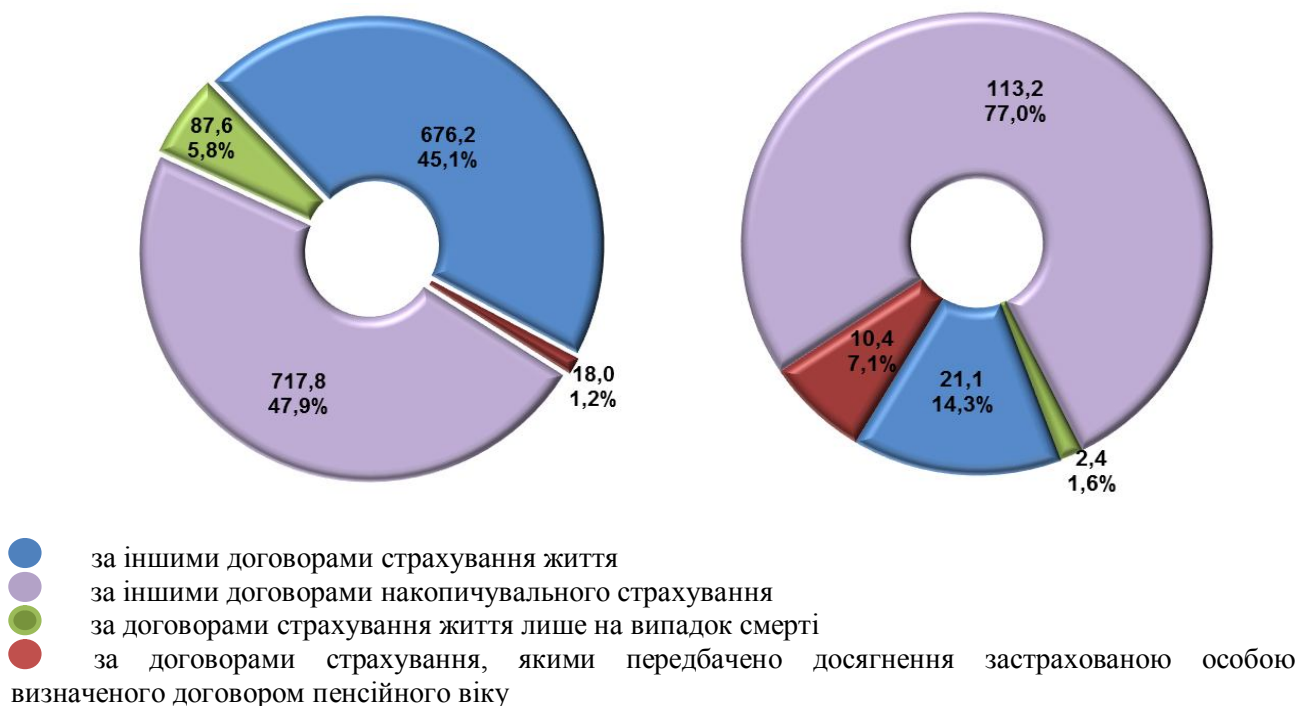

Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 30.09.2014 (млн грн)

Діаграма не відображає даних зі страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду у обсязі 0,5 млн грн (0,03%)

Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.09.2014 (млн грн)

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2011 – 2013 рр., 9 місяців 2014 р. зображено на рис. 14.

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2011 – 2013 рр., 9 місяців 2014 р. (млн грн)

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.09.2014 становив **147,1 млн грн**³, що на 60,9% більше в порівнянні з відповідним періодом 2013 року (станом на 30.09.2013 – 91,4 млн грн).

Зокрема збільшення страхових виплат із страхування життя, пов'язане із збільшенням виплат по:

- іншим договорам накопичувального страхування на 53,0 млн грн, або на 88,0% (станом на 30.09.2013 – 60,2 млн грн, станом на 30.09.2014 – 113,2 млн грн);
- іншим договорам страхування життя на 3,1 млн грн, або на 17,2% (станом на 30.09.2013 – 18,0 млн грн, станом на 30.09.2014 – 21,1 млн грн).

Станом на 30.09.2014 величина зміни резервів із страхування життя становила 983,9 млн грн (таблиця 11), що на 533,0 млн грн більше у порівнянні з відповідним періодом 2013 року.

Основна частина величини зміни резервів зі страхування життя сформована за іншими договорами накопичувального страхування, а саме

³ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

998,9 млн грн. За іншими договорами страхування життя величина зміни резервів зі страхування життя становить -23,6 млн грн.

Таблиця 11

Зміна резервів із страхування життя за 9 місяців 2013–2014 рр.

Показники	9 місяців 2013, млн грн	9 місяців 2014, млн грн	Темпи приросту, %
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	450,9	983,9	118,2
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	79,8	108,0	35,3
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	33,7	2,5	-92,6
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	108,6	173,7	59,9
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	8,0	30,6	282,5
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	0,6	74,7	12350,0

Найбільший приріст резервів з страхування життя відбувся за договорами страхування життя, зобов'язання за якими визначені у вільноконвертованій валюті (у 124 рази).

За підсумками 9 місяців 2014 року 11 СК "Life" отримали від'ємне значення приросту резервів із страхування життя на загальну суму 32,6 млн грн, що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування. Приріст резервів із страхування життя становив 1 016,5 млн грн. Найбільший приріст страхових резервів зі страхування життя (більше 100 млн грн) задекларовано трьома страховими компаніями "Life" у розмірах 390,1 млн грн, 191,4 млн грн та 122,6 млн грн (38,4%, 18,8% та 12,5% від загального приросту резервів відповідно⁴).

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за 9 місяців 2014 року українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **4 499,3 млн грн** (за 9 місяців 2013 року – 6 490,2 млн грн) (рис. 15), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – **1 061,6 млн грн** (за 9 місяців 2013 року – 1 346,2 млн грн);
- перестраховикам-резидентам – **3 437,7 млн грн** (за 9 місяців 2013 року – 5 144,0 млн грн).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **395,2 млн грн** (за 9 місяців 2013 року – 567,0 млн грн), у тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **318,1 млн грн** (за 9 місяців 2013 року – 499,9 млн грн);
- перестраховиками-резидентами – **77,1 млн грн** (за 9 місяців 2013 року – 67,1 млн грн).

На зменшення операцій вихідного перестраховування за 9 місяців 2014 року вплинуло скорочення перестраховування в середині країни (на 33,2%) та зменшення таких операцій із страховиками-нерезидентами (на 21,1%).

Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 30.09.2014 (млн грн) зображена на рисунку 15.

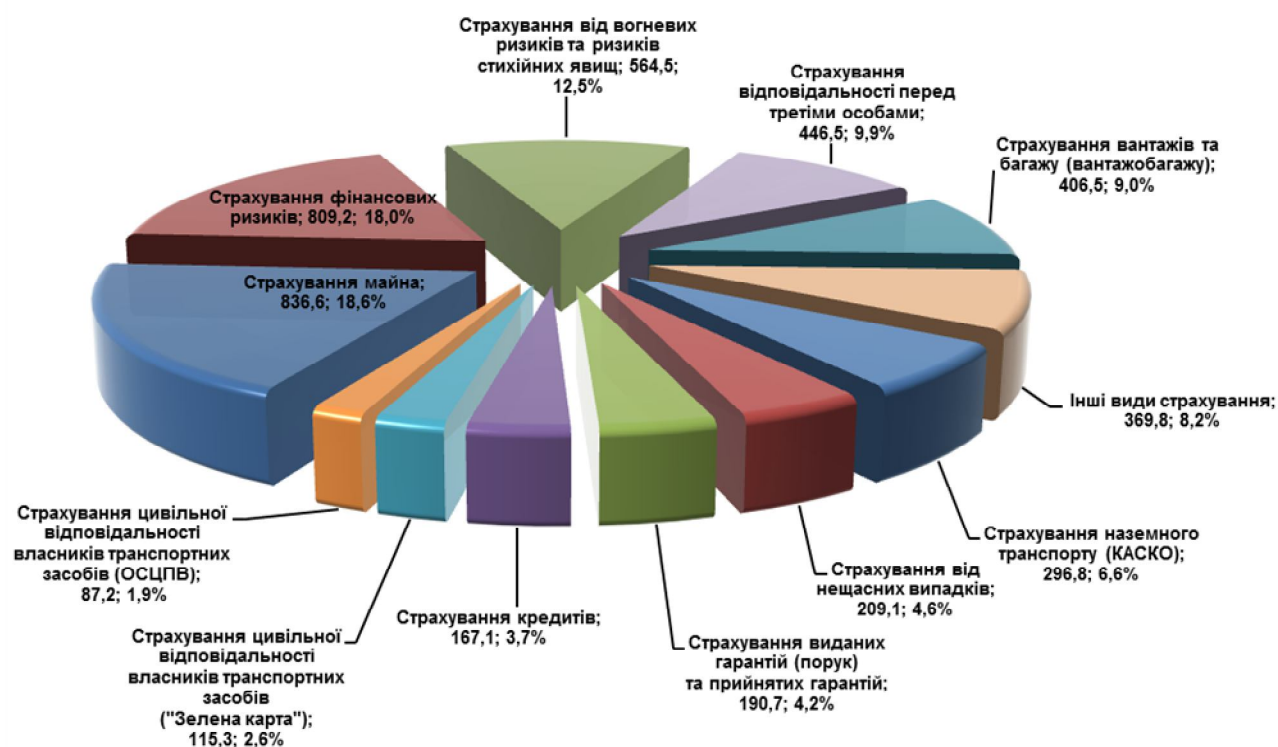

Рис. 15. Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 30.09.2014 (млн грн)

Страхові премії сплачені на перестраховання станом на 30.09.2014 у порівнянні з відповідним періодом минулого року зменшились на 30,7% або на 1 990,9 млн грн. Зменшення вихідного перестраховання відбулось майже по всіх видах страхування, окрім страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена карта») та страхування виданих гарантій (порук) і прийнятих гарантій.

Так, у порівнянні з відповідними показниками минулого року зменшились перестрахові премії зокрема за такими видами страхування, як:

- страхування майна на 532,4 млн грн або на 38,9% (станом на 30.09.2014 – 836,6 млн грн проти 1 369,0 млн грн станом на 30.09.2013);
- страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на 408,9 млн грн або на 42,0% (станом на 30.09.2014 – 564,5 млн грн проти 973,4 млн грн станом на 30.09.2013);
- страхування відповідальності перед третіми особами на 325,2 млн грн або на 42,1% (станом на 30.09.2014 – 446,5 млн грн проти 771,7 млн грн станом на 30.09.2013);
- страхування фінансових ризиків на 311,9 млн грн або на 27,8 % (станом на 30.09.2014 – 809,2 млн грн проти 1 121,1 млн грн станом на 30.09.2013).

Ріст перестрахових премій проти аналогічного періоду 2013 року відбувся по:

- страхуванню виданих гарантій (порук) та прийнятих гарантій у 8,7 рази – зі 21,8 млн грн до 190,7 млн грн;
- страхуванню цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена карта») на 18,4% – зі 97,4 млн грн до 115,3 млн грн.

У структурі вихідного перестраховання станом на 30.09.2014 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування майна – **18,6%** (станом на 30.09.2013 – 21,1%); страхування фінансових ризиків – **18,0%** (станом на 30.09.2013 – 17,3%); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – **12,5%** (станом на 30.09.2013 – 15,0%); страхування відповідальності перед третіми особами – **9,9%** (станом на 30.09.2013 – 11,9%); страхування вантажів та багажу (вантажобагажу) – **9,0%** (станом на 30.09.2013 – 8,1%).

У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховання станом на 30.09.2014 становила 26,3% (станом на 30.09.2013 – 30,4%) (рис. 16).

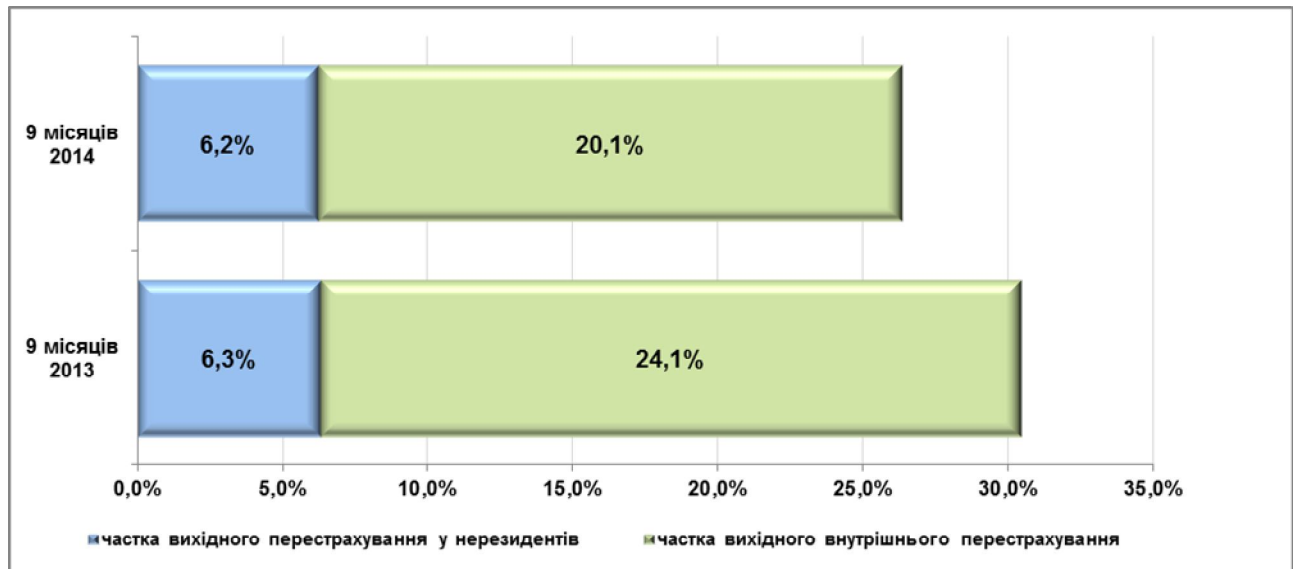

Рис. 16. Частки вихідного перестрахування у співвідношенні до валових страхових премій за 9 місяців 2013 – 2014 рр.

На рис. 17 представлено структуру перестрахування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2014.

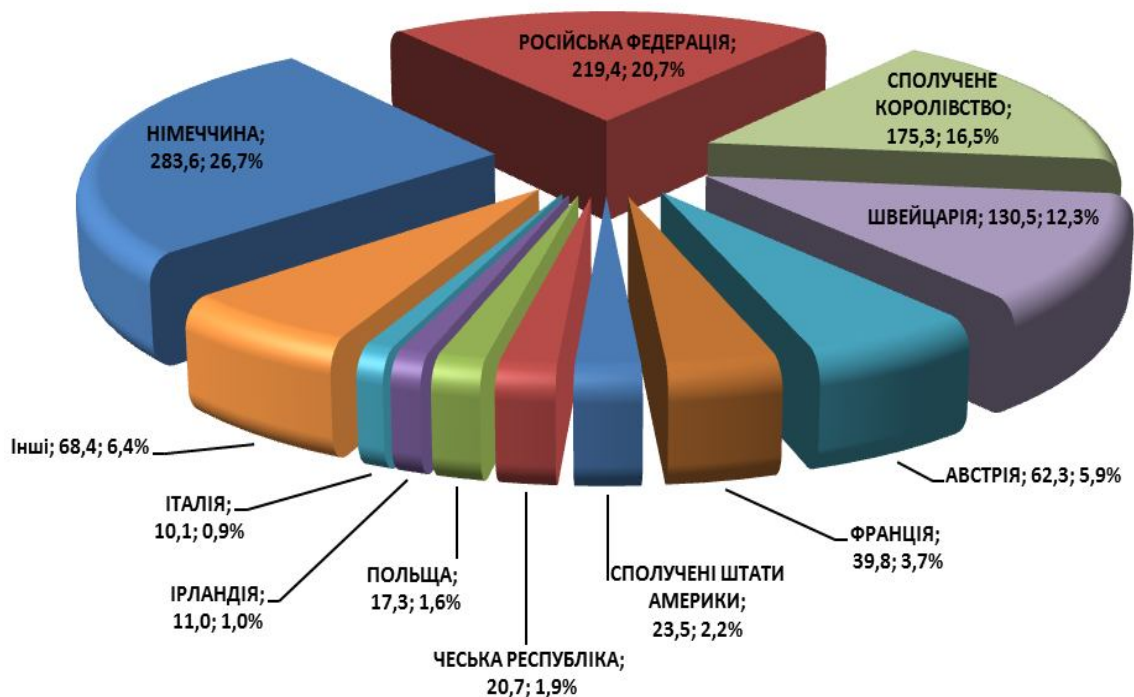

Рис. 17. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту, станом на 30.09.2014 (млн грн)

Зменшення обсягу вихідного зовнішнього перестраховування, пов'язане в першу чергу зі зменшенням обсягів операцій перестраховування з Російською Федерацією.

Структура перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2014 має такий вигляд:

- Німеччина, займає 26,7% в загальній сумі перестраховування проти 16,8% станом на 30.09.2013. Обсяг перестраховування зріс на 57,2 млн грн або на 25,3% (станом на 30.09.2013 – 226,4 млн грн., станом на 30.09.2014 – 283,6 млн грн);
- Російська Федерація, займає 20,7% в загальній сумі перестраховування проти 41,0% станом на 30.09.2013. Обсяг перестраховування зменшився на 332,7 млн грн або на 60,3 % (станом на 30.09.2013 – 552,1 млн грн, станом на 30.09.2014 – 219,4 млн грн);
- Велика Британія, займає 16,5% в загальній сумі перестраховування проти 10,8% станом на 30.09.2013. Обсяг перестраховування зріс на 30,3 млн грн або на 20,9 (станом на 30.09.2013 – 145,0 млн грн, станом на 30.09.2014 – 175,3 млн грн);
- Швейцарія, займає 12,3% в загальній сумі перестраховування проти 10,3% станом на 30.09.2013. Обсяг перестраховування зменшився на 7,5 млн грн або на 5,4% (станом на 30.09.2013 – 138,0 млн грн, станом на 30.09.2014 – 130,5 млн грн).

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2011 – 2013 рр. та станом на 30.09.2014 зображена на рис. 18.

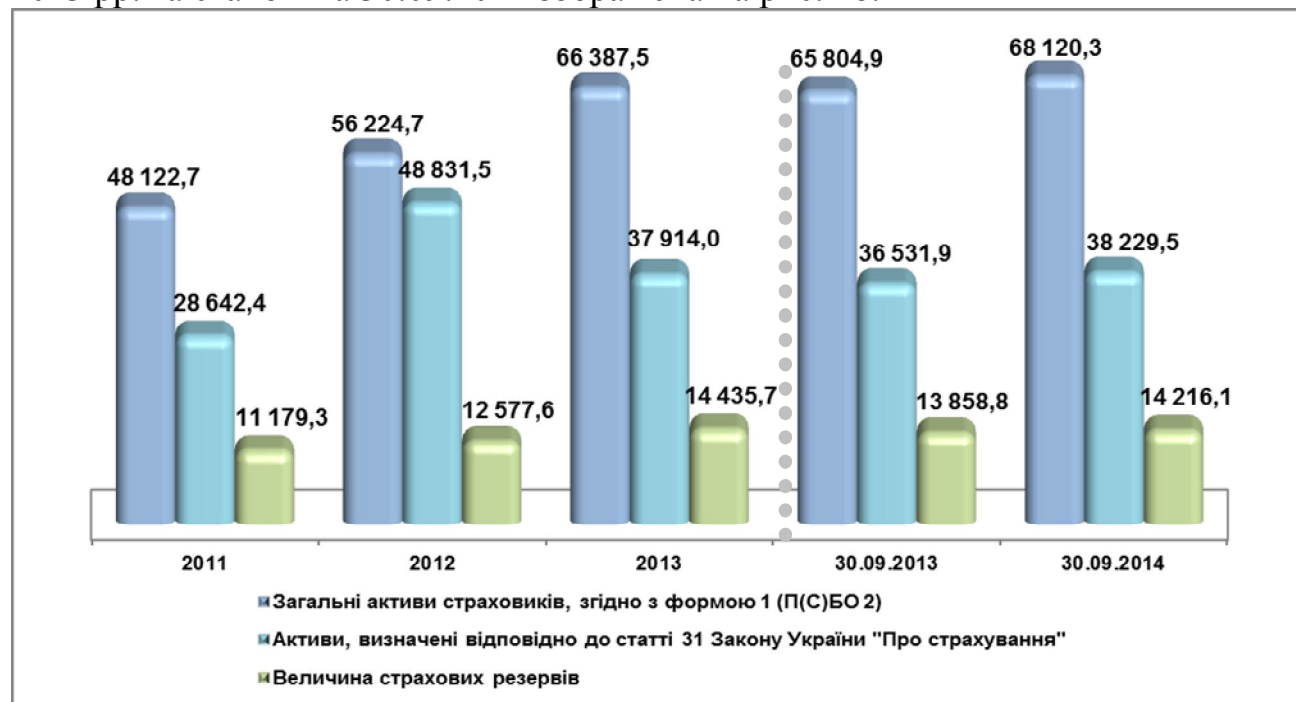

Рис. 18. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2011–2013 рр. та за 9 місяців 2014 р. (млн грн)

Станом на 30.09.2014 обсяг загальних активів страховиків становив **68 120,3** млн грн, що на 3,5% більше в порівнянні з відповідним показником минулого року. Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», збільшилася на 4,6% (до 38 229,5 млн грн) відповідно.

Структура активів страхових компаній, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів (таблиця 12) станом на 30.09.2014 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2013 мала такі зміни:

- на 1 360,8 млн грн (або на 7,9%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 18 487,3 млн грн (або 48,4% від загального обсягу активів);
- на 283,0 млн грн (або на 13,2%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і становив 2 421,8 млн грн (або 6,3% від загального обсягу активів);
- на 255,4 млн грн (або на 177,1%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення іпотечними сертифікатами, і становив 399,6 млн грн (або 1,0% від загального обсягу активів);
- на 162,6 млн грн (або на 5,8%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 2 658,9 млн грн (або 7,0% від загального обсягу активів).

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 30.09.2014 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **38 229,5 млн грн** (на 1 697,6 млн грн більше, ніж на відповідну дату 2013 року), які в розмірі **14 216,1 млн грн** використано з метою представлення коштів страхових резервів.

На рис. 19 відображена структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

---

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

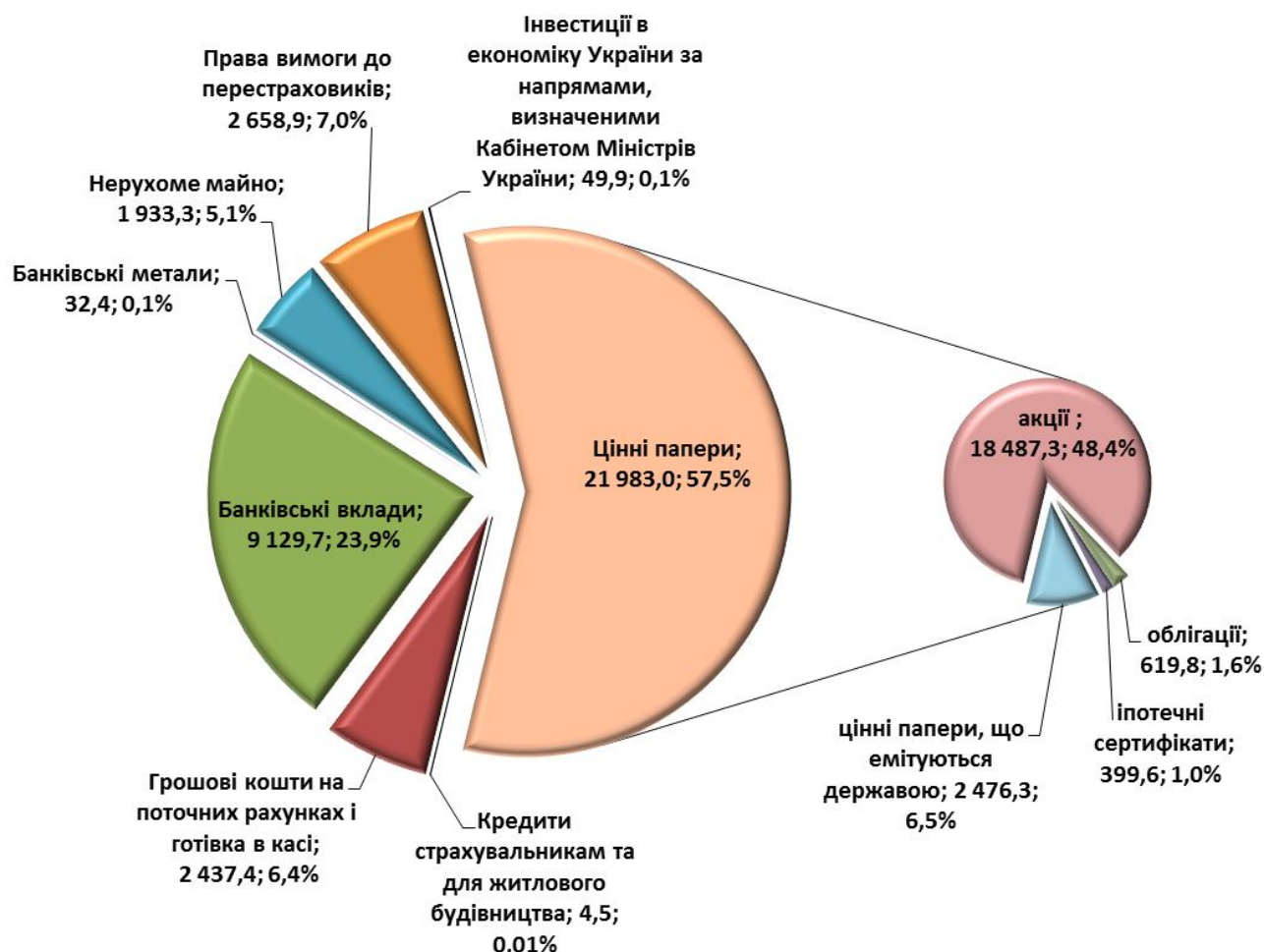

Рис. 19. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 30.09.2014 (млн грн)

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви та резерви зі страхування життя** (таблиця 13), станом на 30.09.2014 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2013 відбулися такі зміни:

- на 482,7 млн грн (або на 8,3%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 6 268,7 млн грн (або 42,6% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 161,6 млн грн (або на 11,3%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 1 593,8 млн грн (або 10,8% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 52,9 млн грн (або на 2,6%) зменшився обсяг коштів, представлених як права вимоги до перестраховиків, і становив 2 020,5 млн грн (або 13,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);

- на 36,9 млн грн (або на 2,5%) зменшився обсяг коштів, вкладених у акції, і становив 1 421,3 млн грн (або 9,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

На рис. 20 зображена структура активів, якими представлено кошти страхових резервів станом на 30.09.2014.

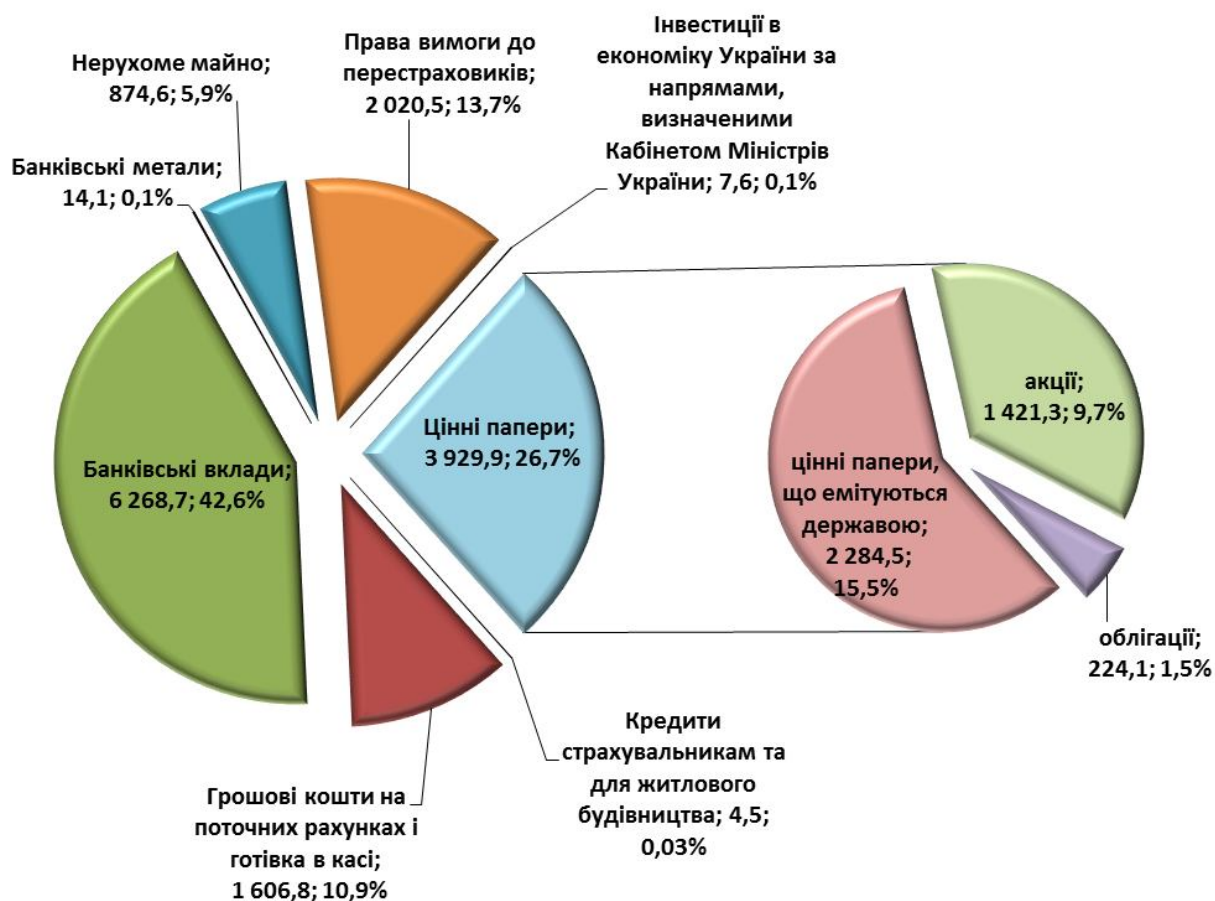

Рис. 20. Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів, станом на 30.09.2013 (млн грн)

Технічні резерви страхових компаній станом на 30.09.2014 становили 9 396,9 млн грн, що менше на 792,6 млн грн (або на 7,8%), ніж на відповідну дату 2013 року (станом на 30.09.2013 сформовані технічні страхові резерви становили 10 189,5 млн грн).

Станом на 30.09.2014 обсяг активів, використаних страховиками для представлення коштів технічних страхових резервів, становив 9 861,6 млн грн.

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви** (таблиця 14), станом на 30.09.2014 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2013 відбулися такі зміни:

- на 249,2 млн грн (або на 5,7%) зменшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 4 123,0 млн грн (або 41,8% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 94,1 млн грн (або на 4,8%) зменшився обсяг коштів, представлених як права вимоги до перестраховиків, і становив 1 882,3 млн грн (або 19,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 164,4 млн грн (або на 13,2%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 1 413,3 млн грн (або 14,3% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 205,4 млн грн (або на 15,5%) зменшився обсяг коштів, представлених акціями, і становив 1 115,7 млн грн (або 11,3% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

Резерви зі страхування життя станом на 30.09.2014 становили 4 819,2 млн грн, що більше на 1 149,9 млн грн (або на 31,3%), ніж на відповідну дату 2013 року (*станом на 30.09.2013 резерви зі страхування життя становили 3 669,3 млн грн*).

Станом на 30.09.2014 обсяг активів, використаних страховиками для представлення коштів резервів для страхування життя, становив 4 865,4 млн грн.

У структурі активів, якими представлені **резерви зі страхування життя** (таблиця 15), станом на 30.09.2014 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2013 відбулися такі зміни:

- на 732,0 млн грн (або на 51,8%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 2 145,8 млн грн (або 44,1% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 244,7 млн грн (або на 15,8%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 1 794,3 млн грн (або 36,9% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 168,6 млн грн (або на 123,1%) збільшився обсяг коштів вкладених в акції і становив 305,6 млн грн (або 6,3% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя).

Активи страхових компаній

	Активи страховиків			
	млн грн		Структура активів	
	30.09.2013	30.09.2014	30.09.2013	30.09.2014
Загальні активи по балансу	65 804,9	68 120,3	X	X
Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	36 531,9	38 229,5	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	2 138,8	2 421,8	5,9%	6,3%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	181,3	497,6	0,5%	1,3%
2) банківські вклади (депозити)	9 145,5	9 129,7	25,0%	23,9%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 456,3	1 481,5	4,0%	3,9%
3) банківські метали	61,5	32,4	0,2%	0,1%
4) нерухоме майно	1 977,5	1 933,3	5,4%	5,1%
5) акції	17 126,5	18 487,3	46,9%	48,4%
6) облігації	630,1	619,8	1,7%	1,6%
7) іпотечні сертифікати	144,2	399,6	0,4%	1,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 418,0	2 476,3	6,6%	6,5%
9) права вимоги до перестраховиків	2 821,5	2 658,9	7,7%	7,0%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 466,7	1 647,8	4,0%	4,3%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	52,6	49,9	0,1%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	49,4	49,4	0,1%	0,1%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,5	0,5	0,001%	0,001%
10.3) добування корисних копалин;	0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,7	0,0	0,01%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,5	0,01%	0,01%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0003%	0,0003%
13) готівка в касі	11,1	15,6	0,03%	0,04%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

	<i>Страхові резерви</i>			
	<i>млн грн</i>		<i>Структура активів</i>	
	30.09.2013	30.09.2014	30.09.2013	30.09.2014
Сформовані страхові резерви	13 858,8	14 216,1	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	14 225,2	14 727,0	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 432,2	1 593,8	10,1%	10,8%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	96,7	306,0	0,7%	2,1%
2) банківські вклади (депозити)	5 786,0	6 268,7	40,7%	42,6%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 044,7	1 111,7	7,3%	7,5%
3) банківські метали	19,7	14,1	0,1%	0,1%
4) нерухоме майно	837,8	874,6	5,9%	5,9%
5) акції	1 458,2	1 421,3	10,3%	9,7%
6) облігації	297,9	224,1	2,1%	1,5%
7) іпотечні сертифікати	0,7	0,0	0,001%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 269,4	2 284,5	16,0%	15,5%
9) права вимоги до перестраховиків	2 073,4	2 020,5	14,6%	13,7%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 153,5	1 441,0	8,1%	9,8%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	36,3	7,6	0,3%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	34,0	7,3	0,2%	0,05%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,3	0,002%	0,002%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,0	0,0	0,01%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,5	0,03%	0,03%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,05	0,0%	0,0003%
13) готівка в касі	9,2	13,0	0,1%	0,1%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

	Технічні резерви			
	млн грн		Структура активів	
	30.09.2013	30.09.2014	30.09.2013	30.09.2014
Сформовані страхові резерви	13 858,8	14 216,1	100%	100%
- у тому числі технічні резерви	10 189,5	9 396,9	73,5%	66,1%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	10 526,5	9 861,6	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 248,9	1 413,3	11,9%	14,3%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	53,1	249,3	0,5%	2,5%
2) банківські вклади (депозити)	4 372,2	4 123,0	41,5%	41,8%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	496,5	524,9	4,7%	5,3%
3) банківські метали	2,5	2,7	0,02%	0,03%
4) нерухоме майно	698,3	736,5	6,6%	7,5%
5) акції	1 321,1	1 115,7	12,6%	11,3%
6) облігації	150,8	84,9	1,4%	0,9%
7) іпотечні сертифікати	0,7	0,0	0,01%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	719,8	490,2	6,8%	5,0%
9) права вимоги до перестраховиків	1 976,4	1 882,3	18,8%	19,1%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 057,8	1 302,8	10,0%	13,2%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	26,7	0,0	0,3%	0,0%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	26,7	0,0	0,3%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	9,1	12,9	0,1%	0,1%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

	Резерви зі страхування життя			
	млн грн		Структура активів	
	30.09.2013	30.09.2014	30.09.2013	30.09.2014
Сформовані страхові резерви	13 858,8	14 216,1	100,0%	100,0%
- у тому числі резерви зі страхування життя	3 669,3	4 819,2	26,5%	33,9%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	3 698,8	4 865,4	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	183,3	180,5	5,0%	3,7%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	43,6	56,7	1,2%	1,2%
2) банківські вклади (депозити)	1 413,8	2 145,8	38,2%	44,1%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	548,2	586,7	14,8%	12,1%
3) банківські метали	17,2	11,4	0,4%	0,2%
4) нерухоме майно	139,5	138,1	3,8%	2,8%
5) акції	137,0	305,6	3,7%	6,3%
6) облігації	147,2	139,3	4,0%	2,9%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	1 549,6	1 794,3	41,8%	36,9%
9) права вимоги до перестраховиків	97,0	138,2	2,6%	2,8%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	95,8	138,2	2,6%	2,8%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	9,6	7,6	0,3%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	7,3	7,3	0,2%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,3	0,01%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,0	0,0	0,1%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,5	0,1%	0,1%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,05	0,0%	0,001%
13) готівка в касі	0,1	0,08	0,003%	0,002%